

Sağlık Hukuku Açısından Evde Bakım Hizmetleri

Dr. Öğr. Üyesi Bilge Kalanlar

Giriş

Bu bölümde amaç, Türkiye’de evde bakım/evde sağlık hizmetleri özelinde, yasal mevzuat ve tıbbi uygulama hataları üzerinde değerlendirmede bulunmaktadır. Bu kapsamda evde bakım hizmetlerinin varlığını, sunumunu, evde bakım hizmeti alan kişilerin ve bu hizmetin sunucularından biri olan hemşirelerin temel hakları ile birlikte ele alarak, sağlık hukuku bakış açısı ile konu irdelenmeye çalışılmıştır.

2.1. Sağlık Hukuku ve Evde Bakım Hizmetleri İle İlgili Bazı Temel Tanımlar

Hukuk: Toplumu düzenleyen ve devletin yaptırım gücünü belirleyen yasaların bütünüdür.¹

Sağlık Hukuku: Sağlık alanında hizmet veren kurumlar ile birlikte bu alandan hizmet alan bireylerin haklarını kapsayan çok geniş bir hukuk dalıdır.²

Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik³’te yer alan bazı tanımlar ise;

Evde Bakım Hizmeti: Hekimlerin önerileri doğrultusunda hasta kişilere, aileleri ile yaşadıkları ortamda, sağlık ekibi tarafından rehabilitasyon, fizyoterapi, psikolojik tedavi de dahil tıbbi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde sağlık ve bakım ile takip hizmetlerinin sunulmasını,

Sağlık Kuruluşu: Evde bakım hizmeti sunmak üzere faaliyet gösteren merkez ve birimi,

1 <http://sozluk.gov.tr>

2 <http://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/UGUR-SİMŞEK.pdf>

3 <http://www.mevzuat.gov.tr>

- Etkili iletişim sağlanmalıdır,
- Kalite güvenliği-bakım standartlarının geliştirilmesi gereklidir,
- Tedavi protokollerinin oluşturulması gereklidir,
- Bireyin/toplulun bilinçlendirilmesi ve sorumluluk almasının sağlanması gereklidir.

Sonuç

Bu bölüm, evde bakımda yasal konular ve malpraktis konusuyla ilgili bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölümde yer alan bilgi ve öneriler okuyucunun sağlık alanında karşılaştığı hukuki problemlerin çözümü konusunda yeterli ve detaylı olamayabilir zira sağlık hukuku alanında oluşturulan yasal düzenlemeler ne kadar ayrıntılı olursa olsun, söz konusu olan hükümler, karşılaşılan problemin içeriğine dönük olarak yorumlandığında değişiklikler gösterebilir. Evde bakım hizmetleri de hizmetin verildiği ortam, zaman, hizmeti veren kişi, hizmeti alan kişinin hastalık, yaş, cinsiyet vb özellikleri, ailesi gibi birçok değişkenden etkilenen hizmetler bütünüdür. Verilen hizmetin karmaşıklığı ve kapsayıcılığı, hasta, hasta yakınları, sağlık personeli, özellikle de bakım verici rolünü üstlenen hemşire açısından özel önem taşımaktadır. Evde sağlık hizmeti veren hemşirenin, bu konuda ki tüm hak ve yükümlülükleri bilerek, hemşirelik girişimlerini yerine getirmesi gerekmektedir. İçeriğin yanlış yorumlanmaması ve okunabilirliği sağlayabilmek için konular sade, açık ve anlaşılır yazılmaya çalışılmış, fazla detaylandırılmasından ve hukuki jargondan kaçınılmıştır.

Kaynaklar

1. Andsoy, I.I, KAR, G., Öztürk, Ö. (2014). Hemşirelerin Tıbbi Hata Eğilimlerine Yönelik Bir Çalışma. HSP, 1(1),17-27.
2. Alemdar, K.D, Aktaş, Y. (2013). Türkiye’de Hemşirelik Hizmetlerinde Tıbbi Hata Türleri ve Nedenleri. TAF Prev Med Bull, 12(3),307-314.
3. Bodur, S., Filiz, E., Durduran, Y. (2011). Sağlık personeli ve toplumun tıbbi hatalar ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması. Genel Tıp Derg, 21(4), 123-130
4. Can, R., Abacı, Ç.L., Kadioğlu, S. (2013). Yaşlılara yönelik evde bakım hizmetleri sırasında gündeme gelen tıp etiği sorunları. Cumhuriyet Tıp Derg, 35, 448-456.
5. Caymaz, M. (2015). Sağlık Personelinin Tıbbi Uygulama Hataları Üzerine Bir Araştırma. Journal of International Management and Social Researches Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi 2 (4), 1-14.
6. Çınarlı, S. (2013). İdarenin Sağlık Hizmetinin Sunumundan Kaynaklanan Hukuki Sorumluluğu, Orion Yayınları.
7. Çoban, M., Esatoğlu, EA., İzgi, MC. (2014). Türkiye Biyoetik Dergisi, 1, 3, 154-76.

8. Dailey, M., Newfield, J. (2005). Legal Issues in Home Care: Current Trends, Risk-Reduction Strategies, and Opportunities for Improvement. *Home Health Care Management & Practice*, 17 (2), 93-100.
9. Durmaz, A. & Mete, S. (2007). Hastaların Hastaneye Yatmadan Önce Kullandıkları İlaçlara İlişkin Hemşire Notlarındaki İlaç Kayıt Hatalarının İncelenmesi, *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 11 (1), 1-7.
10. Hakeri, H. (2008). Hemşirelerin Yasal Sorumlulukları- II; <http://www.medimagazin.com.tr/mmhemsirelerin-yasal-sorumluluklari-ii-ky-51269.html> (Erişim tarihi:24.05.2019)
11. Hellman, A.E. (1991). Analysis of a Home Health Agency's Productivity System. *Public Health Nursing*, 8 (4), 62-66.
12. Işık, O., Akbolat, M., Çetin, M., Çimen, M. (2012). Hemşirelerin bakışıyla tıbbi hataların değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11(4),421-430.
13. İşbaşı, S., Tütüncüoğlu, G. (1998). Evde bakım sürecine genel bakış. I. Ulusal Evde Bakım Hemşireliği Kongresi Kitabı. İstanbul,
14. Koh, SSL., Manias, E., Hutchinson, AM., Donath, S., Johnston, L (2008). Nurses' Perceived Barriers to The Implementation of A Fall Prevention Clinical Practice Guideline In Singapore Hospitals, *BMC Health Services Research*. 8,105-113.
15. Meurier, C.E., Vincent, C.A, Parmar, D.G. (1997). Learning from errors in nursing practice. *Journal of Advanced Nursing*, 26 (1) : 111-9.
16. Karabakır, NB, Çetin G. (2016). Hemşirelerin Tabi Oldukları Mevzuat ve Hukuki Sorumlulukları Konusundaki Farkındalıkları Awareness of Nursing Legislations and Legal Responsibilities among Adli Tıp Bülteni, 21(2), 78-85
17. Kurşat, Z. (2008). Hemşirelerin Hukuki Sorumluluğu. *İÜHFM*,1, 293-322.
18. Levinson, W., Roter, D.L, Mullooly, J.P, Dull, V.T, Frankel, R.M. (1997). Physician-patient communication: The relationship with malpractice claims among primary care physicians and surgeons. *Journal of American Medical Association* 277(7), 553-559.
19. Nursing Malpractice Statistics 2019. <https://www.millerandzois.com/nurse-malpractice-statistics.html> (Erişim tarihi:24.05.2019)
20. Özkaya, N. (2011). Hekim Dışındaki Sağlık Mesleği Mensuplarının Tıbbi Uygulamalardan Doğan Sorumlulukları ve Yüksek Sağlık Şurası Tarafından Hatalı Bulunan Tıbbi Uygulama Örnekleri. İstanbul Barosu Sağlık Hukuku Merkezi. Sağlık Hukuku Makaleleri. İstanbul Barosu Yayınları. Sayfa. 179-189.
21. Özkaya, N. (2012). Hemşirelik Mesleğinde Tıbbi Uygulamalardan Doğan Sorumluluklar. <http://www.saglikcalisanisagligi.org/sunumlar/avnesrin.pdf> (Erişim tarihi:12.05.2019)
22. Saatçi, E., Öztunç, G., Bozdemir, N ve ark. (2000). Aile hekimliği evde bakım hizmeti. *Arşiv dergisi*, 9, 270.

23. Safran, N. (2004). "Hemşirelik ve Ebelikte Malpraktis", Doktora Tezi, İstanbul, İ.Ü. Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
24. Sezgin, B. (2007). Kalite Belgesi Alan Hastanelerde Çalışma Ortamı ve Hemşirelik Uygulamalarının Hasta ve Hemşire Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı, İstanbul.
25. Sinclair, B.P. (2000). Nurses and malpractice. AWHONN lifelines / Association of Women's Health, Obstetric and Neonatal Nurses 4(4), 7.
26. The Institute of Medicine (IOM) Report. (2003). Priority Areas For National Action: Transforming Health Care Quality, www.iom.edu.tr
27. Vincent, C. (2003). Understanding and responding to adverse events. NEJM 348,1051-1056.
28. Yıldırım H. (Danıştay Tetkik Hakimi). (2013) . Sağlık Hizmet Kusuru Davaları . Sağlık Hukuku İleri Eğitim Program Ders Notları. Sayfa 1-63.
29. Yiğitbaş, Ç., Oğuzhan, H., Tercan, B. Bulut, A. (2016). Hemşirelerin Malpraktis ile İlgili Algı, Tutum ve Davranışları. Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi, 21 (3), 207-214.
30. Yurtsever, N. Yılmaz, M. (2016). Evde Bakım Alanında Çalışan Hemşirelerin Çalışma Koşulları, Yaşadıkları Güçlükler ve Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 1(1), 19-25.